

נעים, המוכר לציריירי רבים בטכניקת ה"גלאזורות", אך האפקט חיצוני במידה רבה וגורר אחריו את הרושם שהצייר מנסה להתחמק מבעיות צורניות. אם הצייר מחליט להקפיד יותר על הצד הצורני, פתוחות לפניו מספר אפשרויות, שהמקובלות ביותר היא הנחת צורת צבע מדויקת מאוד, ללא טשטוש המעבר ממשטח למשטח ומצבע לצבע. משטח כזה נוטה להיות סטאטי ואינו מאפשר שימוש נוח בתנועתיות של מכחול. טוביה כ"ץ מציג פתרון אחר, יעיל למדי; בעזרת גוון כהה יותר של הצבע שממנו עשוי המשטח הצבעוני, יוצר כ"ץ מעין קו-מתאר המגדיר את הצורות. אין טעם להשתמש בקו-מתאר שחור רישומי תוך הנחת צבע צף; במקרה כזה יעגן הרישום השחור את הצבע למשטח, יגביל את המשטח ויטול מהצבע הצף את כל ייחודו. השימוש בגוון כהה יותר של הצבע עצמו, בחלק מהמשטחים, מאפשר לטוביה כ"ץ גם להציב משטחים ברורים וגם להמשיך ולשמור על תנועתיות אבחת המכחול. מתאפשר כאן גם חיבור נבון של משטחים גיאומטריים-למחצה וסטאטיים במהותם עם תנופות מכחול דינאמיות. הליטוש הטכני אליו הגיע טוביה כ"ץ, הרגישות להנחת כתם צבעוני רווי, החומרה והדיוק הצורני, מקנים ליצירותיו ניקיון ציורי מרשים וצלילות רבה. עם זאת, יש גם סכנה בביטחון הטכני ובניקיון הגראפי: הסכנה לגלוש לאסתטיציזם עקר. נראה שבינתיים מצליח טוביה כ"ץ לעקוף סכנה זו - דווקא אחד מציוריו המאוחרים ביותר, "זינוק", הוא אחד הציורים רבי-העוצמה שבתערוכה.

מרים איינהורן

"מרים איינהורן" / הארץ / 5.1.68 / תע' יחיד / גלריה 220 / תל-אביב

תערוכתה של מרים איינהורן מורכבת מאקוורלים בעלי סגנון דקורטיבי-אילוסטרטיבי. נראה בעליל שהציורים נעשו בשני שלבים, שהם שתי תפיסות שונות מהותית. בראשון, הציירת בונה מבנה בסיסי עשוי ממספר משיכות מכחול רחבות וזהירות. מבנה ראשוני זה פשוט, ברור, מופשט במהותו וגראפי בביצועו. למשיכות המכחול יש גם אפקט מרקמי הדומה למרקם המתקבל בטכניקת המונוטיפ. הצבעוניות מבוססת אמנם על צבעי שחור-לבן, אך יש שימוש עדין גם בצבעהבים, ירקרקים, כתומים חיוורים וצבעים אחרים. למעשה אין התנגשות צבעונית בתוך הציורים: יש מפגש בין שחור-אפור לכתום, בין שחור-אפור לצהוב וכ' - ללא כל אפשרות של התנגשות ממשית בין צבעים חריפים לבין עצמם. אילו היתה הציירת מסתפקת במבנה הראשוני, כפי שתואר לעיל, היתה מגיעה לציור דקורטיבי, פשטני מעט, אך תמיד נקי בביצועו ונעים לעין; דא עקא, שמבנה ראשוני זה אינו מספק כנראה את דרישותיה לתוכן "יותר קונקרטי": על מבנה ראשוני זה מופיעות לעיתים דמויות רשומות (ינשוף, פני אדם) שהקשר ביניהן ובין הצורות עליהן נרשמו (או אם תרצו: אליהן הודבקו) בעייתי למדי. מסתבר שהציירת אינה מאמינה במיוחד בחלוקה מופשטת של השטח - או לפחות אינה משוכנעת שמבנה מופשט יכול להוות תוכן מספק. תוך ניסיון לאחוז בחבל

בשני קצותיו - המופשט והפיגורטיבי - היא מוצאת עצמה לעיתים ללא חבל כלל. פגם זה אינו מיוחד לה בלבד - הניסיון לשילוב דקורטיביות תוך הדבקת אלמנטים מופשטים ופיגורטיביים ביחד, ללא מעבר סביר, מצוי לעיתים תכופות באילוסטרציות מודרניות לספרי ילדים. זוהי גם הסיבה לגוון האילוסטרטיבי הברור בציוריה.

גליה פילין-טרמו

"גליה פילין-טרמו" / הארץ / 12.1.68 / תע' יחיד / גלריה "גורדון" / תל-אביב

תערוכה של גליה פילין-טרמו ראויה להתבוננות זהירה ופתוחה. אצל הצופה המורגל לזרמי האמנות שעד חצי המאה העשרים, עלול להתקבל הרושם שיש כאן חזרה - אמנם רגישה ומעודנת, אך בכל זאת חזרה - אל האקספרסיוניזם הגרמני, בתוספת רגישות צבעונית של האינטימיסטים הצרפתיים (בעיקר ויאר, שבכמה מהציורים השפעתו בולטת בבירור). רושם זה עשוי להיות נתמך בעיוותים האקספרסיוניים שבעיצוב הגוף (שהוא הנושא העיקרי בציוריה של גליה פילין-טרמו) ובשימוש התדיר בהצללה חריפה וצבעים משלימים. פירוש כזה של המוצגים בתערוכה, אם היותו נכון, במידה מסוימת יהיה לוקה בחסר, מאחר שיתעלם מרבדים נוספים וחשובים.

מבט מעמיק יותר יגלה רבדים הנובעים מעיכול ותרגול מרובה במסגרת ציור מופשט: כמעט בכל ציור נשמרו משטחים המעוצבים בהנחת צבע שהתפתחה עם הציור המופשט. צבעים אטומים מול צבעים שקופים למחצה, התחשבות בדרוג החומריות של הצבע, שכבות שקופות (להבדיל מ"גלאזורות") המקנות גם לצבע האפור חיות מרובה ואלמנטים אחרים, המעובדים בצורה שונה מאוד מזו המופיעה באקספרסיוניזם הגרמני, או בנאו-אימפרסיוניזם הצרפתי.

רובד נוסף - והפעם אמריקאי מאוד מבחינת הסגנון - הוא השימוש בכתובות, פרחים "מודפסים" ואלמנטים אחרים, המופיעים הרבה באמנות "הפסיכודלית" בעיקר. כל הרבדים משולבים זה בזה ליחידה אורגנית, עד כדי כך שיהיה זה חסר הצדקה לבחון כל אחד מהם בנפרד, לפי הקריטריונים המקובלים לאקספרסיוניזם, אימפרסיוניזם-חדש או אמנות "פסיכודלית" וכדומה. הציור מזכיר לעיתים קרובות זוויות ראייה המופיעות בעת "מסע" הזיוני, על צבעיו הבוהקים, העיוותים המהווים לעיתים סוג מיוחד של סגנון, עיצובים דמויי "ארט-נובו" (למשל העיבוד האקספרסיוניסטי המפותל של הציור "שלוּמית") ופרחוניות. תערוכה שראוי לבקר בה ולהתבונן בה היטב.